

Zien, met ontferming worden bewogen, spreken en handelen, vertrouwen en bondgenoten zoeken, en je weer terugtrekken

Christus Triumfatorkerk, zondag 17 januari 2021

Lezing: Johannes 2: 1-11

Voorganger: ds Jaap van den Akker

KOMEN

- Welkom - we steken een kaars aan
- Aanvangslied 'Kom God, en schrijf uw eigen naam' (Lied 792)
- Moment van Stilte
- Begroeting en bemoediging
- Psalm van de Zondag: Psalm 66

Zingen: Psalm 66: 1

Lezen: Psalm 66: 5-9

*Kom en zie de werken van God,
zijn daden vervullen de mens met ontzag:
hij heeft de zee veranderd in droog land,
zijn volk trok te voet door de rivier.*

*Laten wij ons dan in hem verheugen:
machtig heerst hij voor eeuwig,
zijn ogen waken over de volken.*

Laat niemand zich tegen hem verzetten.

*Prijs, o volken, onze God,
laat luid uw lof weerklinken,
hij heeft ons het leven gegeven
en onze voeten voor struikelen behoed.*

Zingen: Psalm 66: 7

- Kyrie
- Glorialied 'Komt ons in diepe nacht ter ore' (Lied 489: 2 en 3)

WOORD

- Gebed
- Opdracht voor de kinderen
- Schriftlezing: Johannes 2: 1-11 (Arjan Brak)
- Lied: 'Wij willen de bruiloftsgasten zijn (Lied 525) wisselzang?
- Preek

Het is al weer even geleden dat bruiloften in alle vrijheid konden worden gevierd. Vele gasten dicht bij elkaar in een grote zaal, zonder mondkapje en zonder afstand. We kunnen het ons bijna niet meer voorstellen. Vele feesten zijn uitgesteld tot beter tijden. En met de verlenging van de beperkende maatregelen, zal het nog wel even duren voordat het weer mogelijk is om bij elkaar te zijn.

Maar als wij over een bruiloft vertellen, dan beginnen we toch op zijn minst te vertellen wíe er dan gingen trouwen. En vervolgens hoe het bruidspaar eruit zag, wie er nog meer waren en hoe het toeging op het stadhuis en in de kerk.

In het verhaal van deze bruiloft in Kana in Galilea, niets van dat alles. Het bruidspaar komt er nauwelijks aan te pas, alleen de bruidegom wordt genoemd, als blijkt dat de beste wijn nog moet komen.

Verder lijkt de bruiloft een bijzaak.

Het draait om Jezus.

Om het eerste teken van het koninkrijk dat hij zal doen op deze bruiloft, maar het had kennelijk net zo goed bij een andere gelegenheid kunnen gebeuren. Tenminste dat ben je geneigd te denken. Maar dat is niet zo. Dit eerste teken *moet* plaatsvinden op een bruiloft. Waarom? Die bruiloft *moet* wel symbolisch zijn, anders had Johannes ons wel wat meer over het bruidspaar verteld. Het gaat hier om het volk van Israël, om de dochter van Sion, die de verbondspartner, die de bruid is van God zelf. En die bruiloft dreigt in het water te vallen. Omdat de verbondspartner, omdat het volk, steeds weer ontrouw is.

De bruid en bruidegom worden in het verhaal niet nader benoemd, omdat iedereen drommels goed begreep wie er mee bedoeld werden. 'Ik neem U als mijn bruid, voor altijd', zegt God bij monde van de profeet Hosea tegen Israël. Het gaat hier niet om de geluksdag van twee particulieren, de heer en mevrouw Cohen te Kana, het gaat hier om oeroude tijden, om het verbond, het gaat hier om de Wet en de Thora, om trouw over en weer. Het gaat in dit verhaal om God en zijn mensen.

De nieuwe wereld van God, de wereld waaraan God in Genesis 1 begonnen is: De wereld waarin elk mens tot zijn of haar recht komt – die wereld is een overstelpend en eindeloos bruiloftsfeest. Als God op de heilige berg zijn maaltijd aanricht en Israël en de volkeren komen om het verbond te vieren, dan zal er een weldaad zijn, een overdaad aan drank en spijzen.

Hier gaat het mis in het verhaal. Die bruiloft daar, die bruiloft in Kana – of bedoelt Johannes Kana-an? - dreigt letterlijk in het water te vallen. Want water, ja water is er voldoende: zes stenen watervaten, met een inhoud van 2 á 3 metreten, bij elkaar zo'n 600 liter.

Reinigingswater. Zodat de gasten zich konden reinigen bij aankomst op het feest, zoals de joodse wetten voorschrijven.

Het feest van God en mensen dreigt in het water te vallen. Het verbond tussen God en mensen wordt keer op keer bedreigd omdat de mensen zich een onbetrouwbare verbondspartner tonen. Het is waar de profeten telkens voor waarschuwen. Maar het lijkt wel of het niet lukt, of er ingrijpen van boven af noodzakelijk is om het feest van het verbond, om de bruiloft te redden. Dat ingrijpen doet God, door zijn zoon te zenden. Hij zal het verbond opnieuw onder de aandacht brengen. Hij is er om de mensen de weg te wijzen naar Gods wet, om ze te leren leven volgens de Thora. Jezus is het die ervoor zorgt dat de bruiloft toch doorgang heeft. Zo vertelt Johannes meteen aan het begin van zijn boek de betekenis van de het optreden van Jezus.

Maar toch is het niet Jezus, die hier het initiatief neemt.

Jezus is niet de sleutelfiguur in dit verhaal. Vreemd genoeg.

De sleutelfiguur in dit verhaal krijgt geen naam. Het is een vrouw en zij wordt aangeduid als: de moeder van Jezus. Nergens in het Evangelie van Johannes zal ze bij haar naam genoemd worden: *Maria*, steeds heet ze de moeder van Jezus. Maar hier in dit verhaal is ze het eerste personage dat genoemd wordt, zelfs nog vóór Jezus en zijn leerlingen. "De moeder van Jezus was er, en ook Jezus en zijn leerlingen waren uitgenodigd". En ze speelt weldegelijk een belangrijke rol in het Evangelie, ook al krijgt ze geen naam. Johannes is de enige evangelist die vertelt dat Jezus terwijl hij aan het kruis hangt Maria en Johannes aan elkaar koppelt als moeder en zoon.

Als we ons op de persoon van Maria concentreren in dit verhaal dan vallen een aantal dingen op. Maria is daar op het feest liden we, en de Jezus en zijn leerlingen zijn genodigd. Zij is daar. Zij hóórt daar blijkbaar. Ze kan opdrachten geven aan de bedienden. Zij heeft daar kennelijk iets te zeggen.

Zij is ook degene die de bruiloft redt. Niet met wonderen, maar heel eenvoudig. Ze houdt haar ogen open. Ze ziet en observeert, ze is opmerkzaam, ze kijkt toe of alles goed verloopt, ze is een *episkopos*, een rondkijker, een bisschop of ouderling in de goede betekenis van het woord: ze zorgt voor iedereen, en wat ziet ze? Ze ziet dat er ergens een gebrek is. Er is een tekort. En wat

doet een goede ouderling dan, hij, zij onderneemt actie. Ze gaat naar Jezus toe en vertelt van het naderende onheil: 'Ze hebben geen wijn!'

Uiteraard is Maria in de verwachting dat Jezus aan die woorden genoeg zou hebben om er wat aan te doen. Over zijn antwoord: "Vrouw, wat heb ik met U van node?" (NBG), of: "Betekent dat iets tussen mij en u, vrouw?" (Naardense Vert.), zijn boeken vol geschreven. Het klinkt ons niet aardig in de oren in ieder geval. Maar feit is dat Maria zich niet door de reactie van Jezus uit het veld laat slaan. Zij blijft vol vertrouwen. Zij gaat verder met haar opdracht: alle gasten moeten genoeg hebben, er *mag* geen gebrek zijn, zeker niet aan wijn, en ze roept de anderen op om alles te doen wat Jezus hen zegt te doen.

Nu pas komt Jezus zelf in actie, en hij laat zich gelijk van de andere kant zien. Jezus ziet wat er *wel* is. Jezus kijkt door onze gebreken heen, en ziet wat ze wel hebben, welke talenten en bezittingen. Jezus benadert het van de positieve kant, hij ziet de toekomst, de mogelijkheden. Jezus kan met vijf broden en twee visjes een menigte voeden, hij kan een bruiloft redden met het water om je te reinigen. Hij zet met dat water de dienaren aan het werk. Waar Maria de ouderling is in dit verhaal, zijn de bedienden hier letterlijk de *diakonoï*, de diakenen.

Zo wordt een drama voorkomen. Door de oplettendheid van Maria, door de gave van Jezus, door de toewijding van de diakenen keert als een wonder de vreugde weer: er is weer wijn.

Andere wijn, zelfs betere, de bruiloft is gered, het verbond houdt stand, het feest gaat door.

En Maria? Ze verdwijnt geruisloos uit het verhaal. Na vers 5 komt ze er niet meer in voor. Haar taak zit erop.

Het verhaal vanuit het perspectief van Maria nodigt ons uit om onze ogen open te houden, om alert te zijn op plaatsen in ons gezin, in onze gemeente, in de wereld om ons heen en dan vooral alert te zijn op die plaatsen waar gebrek heerst. Zo'n gebrek, zo'n nood of verdriet mag bij Jezus gebracht worden. Zo leert dit verhaal. En Maria laat zich vervolgens niet uit het veld slaan als Jezus zich niet zo makkelijk laat benaderen. Ze houdt vol, ze behoudt haar vertrouwen, maar en dat is minstens zo belangrijk, ze laat het daar niet bij. Het is geen doorschuifstelsel. Ik leg het bij Jezus neer en ben er van af.

Maria gaat zelf óók aan de slag. Ze schakelt anderen in. Ze brengt haar vertrouwen in Jezus over op de bedienden. Ze roept anderen op om Jezus te volgen. En met succes. Alle drie, de bedienden, Maria en Jezus ze spelen een onmisbare rol in dit wonder.

Het belangrijkste in de rol van Maria is misschien wel dat het niet háár project is. Heel haar houding van diaconie, van pastoraat, van spiritualiteit en zending, doet ze niet voor zichzelf. Nee, aan het einde van dit heel wonderlijke gebeuren wordt haar naam niet meer genoemd. Ze vervult een heel belangrijke, een onmisbare rol in dit teken van Kana, maar het *gaat* niet om haar.

Haar handelen is gericht op voortgang van het feest. Op de bruiloft van God en mensen, mag er geen gebrek zijn, mogen er geen mensen ondersneeuwen, daar mag je echt feest vieren en vloeit er wijn in overvloed.

Maria kijkt met de ogen van God. Zij is in dit verhaal de belichaming van het geloof in de Thora. Gewoon door wat ze doet. "Alles wat hij je zeggen zal – dat moet je doen. Dat is Thora: doen wat God gezegd heeft.

Zo wordt hier een nieuw verbond geopend, zo staat Maria aan het begin van de weg die Jezus zal gaan. Zo leert Maria ons wat echt bevrijding brengt:

Zien, met ontferming worden bewogen, spreken en handelen, vertrouwen en bondgenoten zoeken, en je weer terugtrekken. Het is Kerk zijn in de wereld van nu.

- Muzikaal intermezzo

ANTWOORD

- Lied: 'Bron van liefde, licht en leven'(lied 793)
- Dankgebed, voorbeden, stil gebed, Onze Vader

- Collecte
 1. Diaconie: NL65 INGB 0001 7687 12 t.n.v. Diaconie Wijkgem. Bezuidenhout, ovv diaconiecollecte
 2. Kerk: NL52 INGB 0005 1440 61 t.n.v. St. Chr. Triumfatorkerk, ovv kerkcollecte

GAAN

- Slotlied: 'Liefde eenmaal uitgesproken' (Lied 791: 1, 5 en 6)
- Zegen (tekst aangereikt door Nynke Dijkstra)

Moge God ons zegenen met liefde, zodat we liefde geven aan de mensen om ons heen, met de vreugde van het goede nieuws van Jezus, met de kracht en troost van de Geest, die we nu zo nodig hebben. Amen.